

Interesting Article/บทความน่ารู้

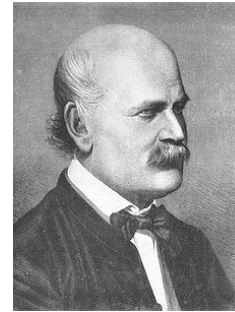
Father of Hand washing

พรชัย สิมะโรจน์, พ.บ.

การล้างมือก่อนสัมผัสผู้ป่วย ปัจจุบันถือเป็นสิ่งที่ต้องปฏิบัติ โดยมีการรณรงค์ในหน่วยงานสาธารณสุขทุกแห่ง แต่ประวัติของการแนะนำให้มีการล้างมือถ้าได้ศึกษาแล้ว เป็นเรื่องที่น่าสนใจอย่างยิ่ง

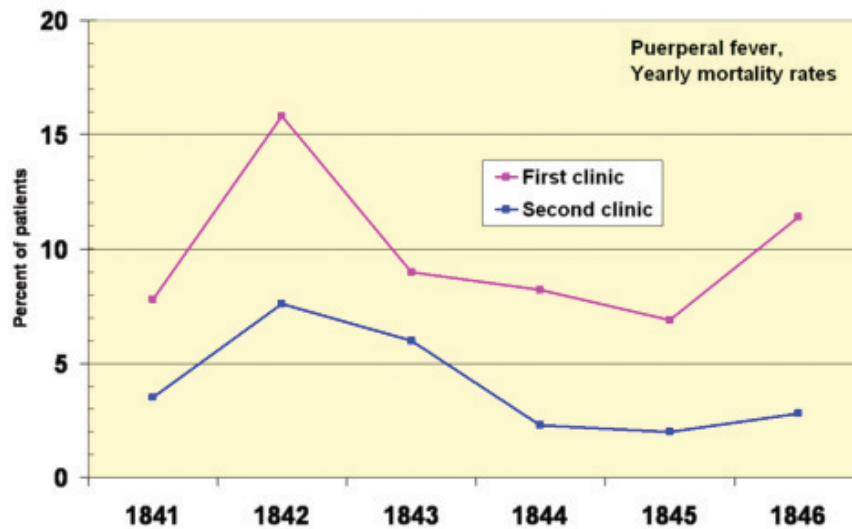
Ignaz Philipp Semmelweis (รูปที่ 1) เป็นสูติแพทย์ชาวฮังการี เกิดวันที่ 1 กรกฎาคม ค.ศ.1818 เป็นบุตรคนที่ 5 ของครอบครัวที่มีฐานะ คุณพ่อคือ József Semmelweis และคุณแม่ Teréz Müller ในครอบครัวพี่น้อง 10 คน ที่เมือง Taban ใกล้กับเมือง Budapest ในปัจจุบัน ได้เข้ารับการศึกษามหาวิทยาลัยเวียนนาในปี ค.ศ. 1837 ในวิชากฎหมาย แต่ปีถัดมาเปลี่ยนใจมาเรียนแพทย์ และจบการศึกษาแพทย์ในปี ค.ศ. 1844 ผิดหวังกับการทำงานเป็นอายุรแพทย์ จึงมาเป็นสูติแพทย์ที่สูตินารีเวชคลินิกที่ 1 ของโรงพยาบาลเวียนนา โรงพยาบาลนี้มี 2 สูตินารีเวชคลินิก โดยสูตินารีเวชคลินิกที่ 1 จะมีสูติแพทย์ดูแลและมีการเรียนการสอนด้วย ส่วนสูตินารีเวชคลินิกที่ 2 จะดูแลโดยพยาบาลผดุงครรภ์ซึ่งเริ่มแยกดำเนินการตั้งแตปี ค.ศ. 1841 โดยจะรับผู้ป่วยแบบสลับวันกัน เขาทำงานเป็นผู้ช่วยของศาสตราจารย์ Johann Klein (เทียบเป็นแพทย์ประจำบ้านในปัจจุบัน) ทำหน้าที่ดูแลเตรียมผู้ป่วยให้อาจารย์ในตอนเช้าๆ สอนนักศึกษาสรุปเวชระเบียน ฯลฯ เขาสังเกตว่า อัตราการเสียชีวิตหลังคลอดของมารดาจากการเป็นไข้หลังคลอด (puerperal fever)

รูปที่ 1 Ignaz Philipp Semmelweis (1818-1865)

ของคลินิกที่ 1 สูงกว่าคลินิกที่ 2 เป็นอย่างมากตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา (รูปที่ 2 และ ตารางที่ 1) เรื่องนี้ไม่เพียงแต่เขาเท่านั้นที่ทราบ ชาวบ้านภายนอกก็ทราบจนทำให้แม่ที่คลอดบุตรรอวันที่จะเข้าคลินิกที่ 2 มีบางรายที่จะต้องคลอดแล้วแต่ต้องเข้ารักษาที่คลินิกที่ 1 คุณเข่าอ่อนนอนเขาขอย้ายไปคลินิกที่ 2 และมีบางรายยอมคลอดที่ริมทาง (street-births) แทนการเข้ารับการรักษาที่คลินิกที่ 1 และอัตราเสียชีวิตหลังคลอดก็น้อยกว่าเข้ารับรักษาในคลินิกที่ 1 และทั้งๆที่คลินิกที่ 2 คนไข่มากกว่า แต่กลับมีอัตราการเสียชีวิตจากไข้หลังคลอดต่ำกว่า

ปมของเรื่องนี้ฝังใจเขาตลอดมาจนวันหนึ่งหลังจากกลับจากพักร้อน เขาก็ตรงไปเพื่อนสนิทคือ ศาสตราจารย์ Jakob Kolletschka ซึ่งเป็นนิติเวชแพทย์ที่ชันสูตรศพมารดาที่เสียชีวิตหลังคลอดบุตรและสอนนักศึกษาด้วย โดย

รูปที่ 2 Puerperal fever mortality rates for the First and Second Clinics at the Vienna General Hospital 1841-1846: The First Clinic has the higher mortality rate. (รูปสีท่ายเล่ม)

ตารางที่ 1 Puerperal fever mortality rates for the First and Second Clinic at the Vienna General Hospital 1841-1846.

Year	First clinic			Second clinic		
	Births	Deaths	Rate (%)	Births	Deaths	Rate (%)
1841	3,036	237	7.8	2,442	86	3.5
1842	3,287	518	15.8	2,659	202	7.6
1843	3,060	274	9.0	2,739	164	6.0
1844	3,157	260	8.2	2,956	68	2.3
1845	3,492	241	6.9	3,241	66	2.0
1846	4,010	459	11.4	3,754	105	2.8

ปกติ 2 คนจะตีหมาแพและสนทนากันเช้าๆ ก่อนทำงาน แต่วันนั้นเขาทราบว่า ศาสตราจารย์ Jakob Kolletschka ได้เสียชีวิตในช่วงที่เขาไม่อยู่ โดยเป็นไข้หลังจากโดนนักศึกษาทำมีดบาดมือระหว่างการสอนชั้นสูตรศพและต่อมาก็เสียชีวิตลง (สมัยนั้นยังไม่รู้จักเรื่องจุลินทรีย์ และยังไม่มียาปฏิชีวนะ) แต่ที่สำคัญคือผลชันสูตรศพศาสตราจารย์ Jakob Kolletschka พบว่าอวัยวะภายในมีพยาธิสภาพคล้ายกับมารดาที่เสียชีวิตหลังคลอดคือ มีของเหลวเหลืองๆ เชียว (หนอง) ในอวัยวะภายใน เขาเกิดความคิดที่ว่าต้องมีสารเล็กๆ บางอย่างจากศพ ที่เขาเรียกว่า cadaverous particles ติดที่มือของนักศึกษาแพทย์จากการเรียนชั้นสูตรศพ

ไปที่หอผู้ป่วยสูติเวช และห้องคลอดในคลินิกที่ 1 แล้วทำให้เกิดภาวะโรคไข้หลังคลอด เพราะคลินิกที่ 2 พยาบาลผดุงครรภ์ไม่ต้องมาที่ห้องชันสูตรศพ เขาจึงให้นักศึกษาทุกคนต้องทำความสะอาดมือด้วยสารละลายจากผงคลอรีน (calcium hypochlorite) ที่ใช้ทำความสะอาดโต๊ะและดับกลิ่นที่ห้องชันสูตรศพมาก่อนเข้าคลินิกที่ 1

ผลคือเขาเริ่มรณรงค์ทำความสะอาดมือในกลางเดือน พฤษภาคม 1847 โดยที่เดือนเมษายน 1847 อัตราการเสียชีวิตของมารดาเป็นไข้หลังคลอดอยู่ที่ ร้อยละ 18.8 ในเดือนมิถุนายนเหลือ ร้อยละ 2.2 เดือนกรกฎาคม ร้อยละ 1.2 และ 1.9 ในเดือนสิงหาคม แต่ในอีก 2 เดือนต่อมาไม่มีผู้เสียชีวิต

รูปที่ 3 รูปปั้นของ Ignaz Philipp Semmelweis หน้าโรงพยาบาล Szent Rokus, Budapest, Hungary

เลย เขาและลูกศิษย์ได้ช่วยกันเขียนผลงานลงในวารสารทางการแพทย์ ออสเตรีย (Austrian Medical Journal) และ Lancet ของอังกฤษ ในปี ค.ศ. 1848 แต่มีผู้คัดค้านเขามากมายรวมทั้งหลายคนในที่ทำงาน ขณะเดียวกันในปี ค.ศ. 1848 (Hungarian Revolution of 1848) เกิดความวุ่นวายทางการเมืองและมีการต่อสู้คล้ายสงครามกลางเมือง ฟิน้องเขาหลายคนโดนจับ เขาก็ต้องออกจากงาน ไปทำงานที่โรงพยาบาลเล็กๆ ชื่อ Szent Rokus ที่เมือง Pest เมื่อ 20 พฤษภาคม 1851 ช่วง 6 ปีที่นี้เขาทำให้อัตราตายของไข้หลังคลอดลดลงอย่างชัดเจน แต่เจ้านายเขาคือ Ede Flórián Birly ไม่เชื่อ แต่กลับเชื่อว่าการสวนอุจจาระเพื่อให้ลำไส้สะอาดจะช่วยลดการเสียชีวิตของไข้หลังคลอดได้ หลังปี ค.ศ. 1861 เขามีอาการเครียดมากขึ้นจากการถูกโจมตีในแนวคิดของเขา เรื่อง การล้างมือด้วยสารละลายคลอรีนก่อนดูแลผู้ป่วยคลอด เขาถูกส่งไปโรงพยาบาลบำบัดทางจิตโดยโดนหลอกกว่าให้ไปดูแลโรงพยาบาลแห่งใหม่ เมื่อ 30 กรกฎาคม 1865 และถูกกักและเสียชีวิตวันที่ 13 สิงหาคม 1865 เพราะโดนทำร้าย

รูปที่ 4 เหรียญทองคำมูลค่า 50 ยูโร ที่รัฐบาลออสเตรียสร้างเป็นที่ระลึก ปี 2008

ร่างกายจากยาม การชันสูตรพบว่าเขามีบาดแผลที่มือขวาและแผลเน่า (gangrene) ศพถูกนำมาฝังที่เมืองเวียนนาเมื่อ 15 สิงหาคม 1865 รวมอายุได้ 47 ปี ต่อมางานของเขาเป็นที่ยอมรับ หลังจาก Louis Pasteur เสนอทฤษฎีจุลินทรีย์ (Germ Theory) ทำให้ทราบเรื่องจุลินทรีย์ชนิดต่างๆ มากขึ้น อธิบายผลงานของ Semmelweis ทำให้เขาได้รับการยกย่องว่าเป็น **บิดาแห่งการล้างมือ** ต่อมาศพของเขาได้ย้ายไปที่เมือง Budapest ในปี ค.ศ. 1891 และย้ายอีกครั้งไปที่บ้านที่เขาเกิดเมื่อ 10 ตุลาคม 1964 และได้จัดสร้างเป็นพิพิธภัณฑสถานและห้องสมุดเพื่อยกย่องให้เกียรติกับ Ignaz Philipp Semmelweis

หมายเหตุ

Semmelweis reflex เป็นคำที่ใช้อุปมากับบุคคลิกภาพของคนที่มีความคิดต่อต้านกับสิ่งที่แปลกใหม่

ข้อมูลจาก https://en.wikipedia.org/wiki/Ignaz_Semmelweis